

FOTO: PERARNE FORSBERG

Störst på ekologisk drift och robot

Det var svårt att säga nej till den bättre kalkyl som det ekologiska alternativet erbjöd när SörbNäs AB projekterades.

CHRISTINA FORLIN

EN ENORM FODERANLÄGGNING, en nybyggd lagård 168 meter lång och över 700 kor har tagit plats på Nynäs säteri några mil sydost om Örebro. KRAV-produktionen av mjölk drog igång 1 juni 2010 inom ramen för det nybilade bolaget SörbNäs AB. Nio månader senare står det klart att det utmanande projektet fungerar.

Av den gamla gårdens byggnader finns inte många kvar. Tio hus revs för att ge plats åt den nya anläggningen. Med en nivåskillnad på tre meter på byggplatsen krävdes det planering. Och det har tagit tid.

– Vi byggde i 2,5 år med 50 byggjobbare, säger Sven Fischer.

Långtgående samarbete

Han är en av delägarna i den nya satsningen och driver sedan tidigare Sörby säteri utanför Örebro. Rickard Pettersson på Näsby gård är den andra.

– Vi har haft ett långtgående sam-

arbete sedan många år, säger Sven. I och med satsningen på den nya mjölkgården omfattar samverkan i princip allt.

På båda gårdarna stod man inför

investeringsbeslut. Lagårdarna började bli gamla och idén med en gemensam produktion väcktes.

– Från början var det tänkt att vi skulle bygga hos mig på Sörby, be-

FOTO: CHRISTINA FORLIN

Johan Andersson, Sven Fischer och Ingvar Ernstson i stallet för kalvar och högdräktiga kor.

► störst på ekomjolk med robot

FOTO: CHRISTINA FORLIN

Ingvar Ernstson kommer med helmjolk i mjölktaxin för att fylla på kalvammorna.

rättar Sven Fischer. Men grannen överklagade ärendet till Miljödomstolen. Som av en händelse blev Nynäs säteri till salu i samma veva, en gård som ligger sju kilometer från Sörby säteri och två från Näsby gård.

SörbNäs AB bildades i slutet av 2007, och våren 2008 fick bolaget tillstånd att förvärva den 285 hektar stora gården. Det gjorde man och köpte dessutom Nynäs mjölkkoesättning med 230 kor plus rekrytering. I vanliga fall får inte bolag köpa

gårdar, men om vissa krav uppfylls kan man göra undantag. Exempelvis sågs det här som en god strukturåtgär.

Stora utmaningar

Bolaget omfattar nu 1080 hektar. 920 hektar är åker varav 215 hektar är externa arrenden, cirka 160 hektar är beten. Av åkermarken används cirka 500 hektar till vall och majs, cirka 200 till spannmål, 20 hektar till åkerböna och cirka 200 hektar till betesvall.

De mjölkande korna är uppdelade i två lagårdar. Dels i den som redan fanns på Nynäs, dels i en ny för 500 kor. Dessutom har ett nytt stall för sinkor, kalvande kor och kalvar uppförts.

All mark och mjölkproduktion blev godkänd för KRAV-produktion 1 juni i förra året.

– Vi såg att det var bättre lönsamhet för ekologisk mjölk när vi gjorde en ekonomisk analys. Det var svårt att säga nej då, men några av medlemmarna i bolagets styrelse var frågande. Jag var en av de drivande att ställa om, säger Sven Fischer.

Han är väl medveten om de utmaningar som den ekologiska driften innebär. Knapp 400 hektar är mulljordar och det är tufft att bruka dem ekologiskt. Resten av arealen består av sand eller lerjord.

– Vi har tagit hjälp av rådgivare och gjort en utredning, Ulrik Lovang är en av dem som hjälpt oss och han brinner verkligen för det ekologiska och har rätt inställning.

– Det blir permanent vall på mulljordarna, vi sår in i spannmål och tar helsädesensilage.

130 hektar betesfällor

130 hektar har blivit betesfällor i direkt anslutning till lagårdarna. Drivgångarna till betet är hårdgjor-

FOTO: CHRISTINA FORLIN

Rickard Pettersson i den nya lagården har slitit med krånglande utgödsling denna dag.

da vägar med stor bärighet, närmast lagården är det asfalt.

– Det är ingen annan före oss som har haft robotmjölkning, ekologisk drift och så här många kor, så vi var lite frågande för hur det skulle gå. Men det har gått över förväntan, säger Rickard Pettersson som har på sitt ansvar att se till att betesgången fungerar och att korna får i sig tillräckligt mycket grovfoder ut enligt KRAVs regler. Hälften av grovfodergivan, 6 kilo ts per dag, får de inne.

– I den gamla lagården har vi fri kotrafik, i den nya är den styrd men det har inte varit några större problem i någon.

– Det enda är att fodervagnen korsar vägen ut för korna i ena kortändan i den nya lagården och vår lösning med grindar har inte fungerat tillfredsställande, så vi ska justera det i vår innan det blir dags för bete igen.

– Korna har kommit in för att bli mjölkade, vi har inte behövt hämta in dem, säger Rickard. Och de hittar ut igen. De knatar och går på till sitt bete.

– Vatten däremot har vi bara inne, det gör att det inte blir så slabbigt ute, och bidrar säkert till att korna gärna kommer in.

– Från början tänkte vi att de kanske skulle beta en fälla på en halv dag men det blev lagom med en dag. Produktionen sjönk inte heller, trots att vallen hade växt lite väl länge förra året innan vi släppte dem.

Kviguppfödare

På Sörby hade Sven Fischer tidigare SRB, besättningen som redan fanns på Nynäs säteri var Holstein och Rickard Pettersson hade med sig ungefär hälften Holstein, hälften SRB.

Målet är självrekrytering, men under de tre senaste åren har 200 kvigor köpts in.

Kalvarna stannar på gården tills de är tre månader. För att kunna optimera antalet mjölkkor har SörbNäs ett samarbete med en kviguppfödare som föder upp alla kvigor till 13 månaders ålder. Tjurkalvarna säljs iväg.

Överhuvudtaget är mycket av arbetet utlagt, maskinkostnaderna ska

FOTO: PERARNE FORSBERG

Korna ser ut att trivas och anpassade sig snabbt till robotmjölkningen när de kom på den stora flyttdagen 1 juni förra året.

– Vi fick mota in dem de två första dagarna, men de fattade fort själva, säger Sven Fischer.

FOTO: CHRISTINA FORLIN

FOTO: CHRISTINA FORLIN

Ut från foderladan går rälsen för fodervagnen in till kalvstallet. Längre bort syns elevatorn för foder ner till det nya stallet för 500 kor.

► störst på ekomjölk med robot

FOTO: CHRISTINA FORLIN

Fodervagnen fylls... och här är den på väg in i den gamla lagården. Även i den gamla lagården är det ljus och luftigt.

Växtnäring som ger eko!

Du som odlar ekologiskt ska självklart ha samma säkerhet och goda avkastning som alla andra. Det får du med **Biofer**, ett **KRAV-godkänt gödselmedel** som säkerställer hög kvalitet på din spannmål. Biofer finns i mjöl- och pelletsform – effektivt att hantera.

Och du – prova Biofer 10-3-1 nu med ännu bättre pellets-kvalitet!

Bra val från Lantmännen

Du gör ett bra val när du väljer Lantmännen. Vi ägs av svenska bönder och bedriver forskning och utveckling för att ta fram produkter och tjänster som värnar om människor, djur och miljö. Ett ansvar vi tar i hela kedjan från jord till bord.

Vill du veta mer kontakta din säljare eller ring vår kundtjänst på 0771-111 222, www.lantmannen.se/lantbrukare

Lantmännen
Lantbruk

FOTO: CHRISTINA FORLIN

Det går åt mängder av vatten och det finns en djupborrad brunn med god tillgång. Till gården hör också ett vattentorn, vilket är en bra buffert. Till vänster mjöltkanken som är placerad utomhus. Arla hämtar mjölken varannan dag. Gödselbrunnen på 6 000 kubikmeter ligger en bit från stallarna. Gödseln pumpas först till en pumpbrunn och sedan vidare i kulvert till den stora.

vara minimala anser Sven Fischer. SörbNäs har en mycket slimmad maskinpark och ett utvecklat samarbete med andra gårdar. Tjänster som köps är bland annat gödselkörning, ensilagehackning, valltransporter, jordbearbetning, tröskning och halmbärgning.

Foderköket är hjärtat

Hjärtat i anläggningen är foderköket. Ladan där allt lagas till ligger högt, och hit kommer fodervagnarna för att fyllas på med alla blandade ingredienser. De åker sedan iväg till

kalvningsstallet och den äldre lagården. Till den nya lagården transporteras fodret med elevator ner till en fodervagnen istället, detta för att klara höjdskillnaden.

– Det är den största anläggning som Mullerup byggt, säger Sven Fischer.

Under tak står avlastarbord med ensilage. De fylls på med lastare från ensilagekorvarna som ligger några hundra meter bort. I blandaren blandas det sedan med spannmålskross, mineralfoder och halm. Sex olika ensilagekvaliteter ska kun-

na hanteras samtidigt.

– Kvaliteten på ensilaget är förstås oerhört viktig, vi ska försök ta fyra skördar i år.

Förutom vallensilage har SörbNäs även ensilage av majs och helsäd.

– Vi ville ha en lösning med fodervagnar, säger Sven. Att köra in med traktor på foderbordet var inget alternativ för oss, dels drar man in jord på foderbordet, dels är energiåtgången så mycket högre. Med elmotor, som i det här fallet, minskar energiåtgången med 70 procent.

FOTO: CHRISTINA FORLIN

Vill se nya regler för ko- och kalvsamvaro

I kalvstallet håller de högdräktiga djuren till. När kalvningen närmar sig flyttas de över till en storbox och kalvar antingen där eller i en singelbox. KRAV-regeln som säger att kalven ska vara tre dagar hos kon innan de skiljs åt vill gärna Sven Fischer samt djurskötarna Ingvar Ernstson och Johan Andersson ändra på.

– Förslaget som ligger i regelrevisionen, att ändra på detta till en dag tycker vi är bra. Tre dagar är inget bra vare sig för djur eller skötare. Ko och kalv hinner knyta an och det är stressande att höra när de skriker efter varandra, säger Ingvar Ernstson.

– Dessutom kan det bli svårare att lära kalvarna att dricka ur kalvamman.

– Vi ser inte att de gynnar djuren att ha det på det sättet. Alla KRAV-regler är inte anpassade till verkligheten, säger Sven.

► störst på ekomjolk med robot

FOTO: CHRISTINA FORLIN

Byggnaderna är ritade av arkitekt Håkan Ekerå, som fått pris för Sveriges vackraste lagård i Ottenby Kungsgård på Öland. Han förenar gammal byggnadstradition med modern funktion, och fick med sig SörbNäs bland annat på att satsa på limträbalkar invändigt i lagården. Inga störande fläktar finns i byggnaderna som har självventilation.

Teknisk trimning

Foderanläggningen har inte fungerat helt prickfritt och det har krävts en del justeringar. Men annat kanske inte var att vänta.

Vare sig Sven Fischer eller Rickard Pettersson, sticker under stol med att det har varit inkörningsproblem.

– Med så här mycket teknik och många olika parametrar är det inte så konstigt om det hakar upp sig.

Likadant är det med robotmjölkning. Tekniken håller på att trimmas och man har anställt en servicetekniker.

– Han har en bakgrund på Spendrups och det är väldigt lämpligt. Han har med sig just den kunskap vi behöver, säger Sven Fischer.

Målet är att korna ska mjölkas 2,8 gånger per dag, och nå upp till 29 kilo per ko och dag.

– Där är vi inte än, säger Sven. Vi ligger lite olika i den stora nya lagården och den gamla. I den nya mjölkkar de 27 nu, i den gamla 24.

I den gamla lagården från 1992 för cirka 240 mjölkkor fanns redan robotmjölkning installerad. Fyra robotar av märket Lely jobbar på för fullt.

I det nya stallet för 500 mjölkkor valde bolaget att investera i två femmor från Westfalia.

Framtidsplaner

Ungefär 15 heltidstjänster är det nu på Nynäs och sedan korna kom på plats har även en vd, Henrik Boo,

anställts.

– Vi har hela tiden drivit det här projektet målmedvetet. Frågan har varit hur det ska gå att genomföra, inte om, säger Sven.

Nu vill Sven, Rickard och de andra i styrelsen utveckla gården ytterligare.

– Vi får mängder av förfrågningar om studiebesök men har tyvärr inte möjlighet att ta emot alla. Men på sikt vill vi gärna ha besökare här och vi funderar på att bygga en loftgång där det är möjligt att studera lagården ovanifrån utan att gå in till korna, säger Sven.

– Och gödseln – den kan ge biogas. Det ska jag jobba för.

ProMyr® ger mer mjölk

Perstorps breda produktsortiment ger högsta kvalitet på alla typer av ensilage.

www.promyr.com

 Perstorp
WINNING FORMULAS